

af Renate Welsh

Da Karin nåede hen til stoppestedet, stod der allerede otte kvinder og to mænd og ventede. Det var ikke almindeligt på denne tid af dagen – lidt over ti om formiddagen.

En dame gik ud på gaden og kiggede i den retning, hvorfra bussen skulle komme. Hun rystede på hovedet og trak på skuldrene. De ventende så på hinanden. De var lige ved at nå det punkt, hvor deres surhed måtte have luft. Deres kæbemuskler var allerede begyndt at røre på sig.

Karin tog en bog op af tasken. Hun måtte udnytte tiden. I næste uge skulle hun til eksamen.

»De historiske belastninger og de gærende kræfter til den tyske nationalidé samler sig endeligt i nationalsocialismens ideologi og kommer første gang blandt andet til udtryk i den såkaldte Krystalnat¹,« læste hun.

Hun prøvede at koncentrere sig.

Det lykkedes hende ikke at overheøre de andre ventende passagerers mumlerier.

»... men forhøje billetpriserne, det kan de ...«

»... sikkert igen et uheld ...«

»... jeg husker endnu den dag i dag den-

gang i tresserne – eller var det allerede i nioghalvtreds? – Jeg kom tilfældigt forbi flere timer efter. Og der lå endnu en finger. De havde simpelt hen glemt den ...«

Bussen kom. Den var overfyldt. Passagererne rykkede modvilligt endnu tættere sammen og gloede på de nye mennesker, der stod på som en fremrykkende hær.

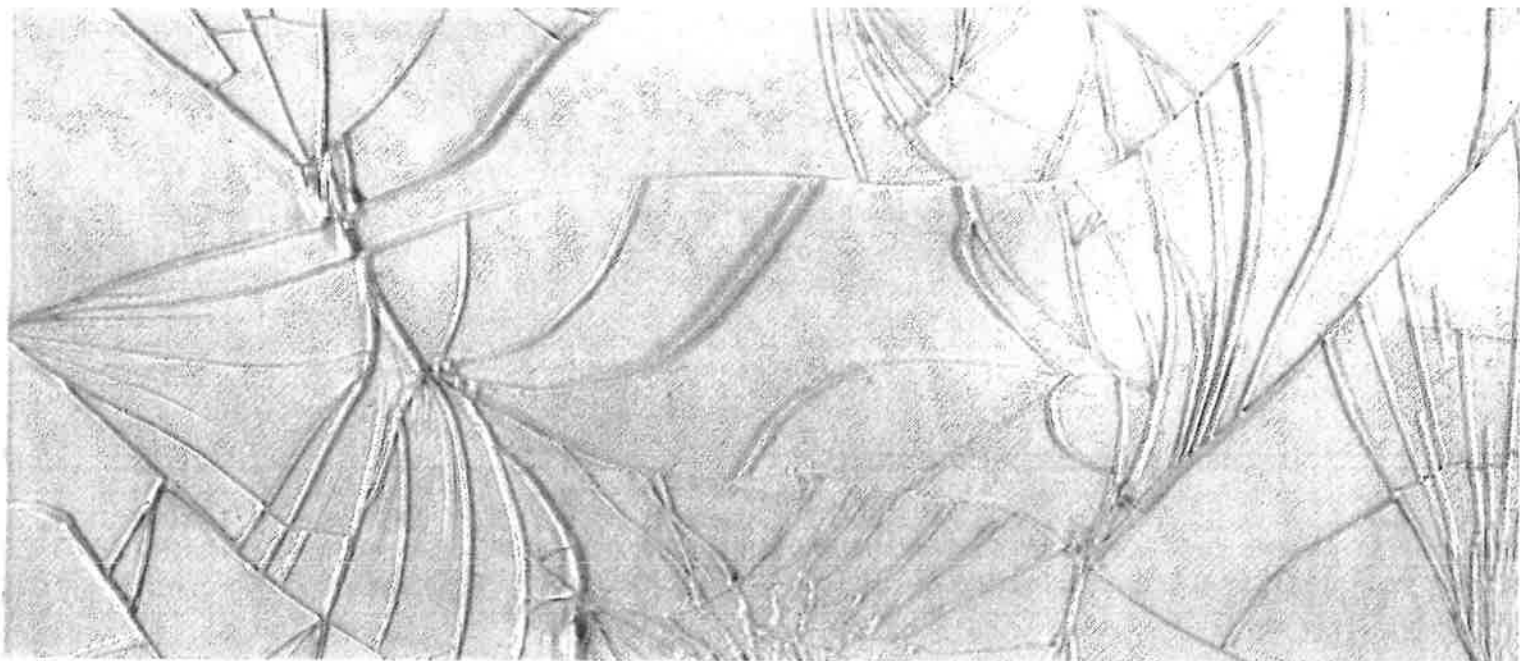
Det lod ikke til, at nogen vidste, hvorfor bussen var forsinket. Der bredte sig en svag skuffelse over ansigterne. Samtalerne forstummede. Karin blev maset hen ad midtergangen.

Ved siden af hende stod et ungt par. Pigen klamrede sig til sin vens krave i stedet for til stroppen. Hun havde et langt, kulørt tørklæde med frynser på.

Sådan et vil jeg gerne have, tænkte Karin.

En vandkande ramte hende i knæhaserne. To ældre damer var åbenbart på vej hen til kirkegården belæsset med haveredskaber og store kurve. Karin havde tit set den ene af dem, en kone med et venligt, rødmosset ansigt, der altid smilede til de andre passagerer, inden hun med et suk satte sig ned. I dag havde hun kurven fuld af hvide stedmoder-

1. Den 9.-10. november 1938. Ødelæggelsen af jødiske forretninger og synagoger i hele Tyskland. Glasskår lå overalt, deraf navnet »Krystalnat«.

blomster. Sidste gang var det primula. Konen holdt kurven i vejret og beskyttede blomsterne med hånden.

Bussen bremsede pludselig. Karin ville være faldet, hvis hun ikke i sidste øjeblik havde grebet fat i et ryglæn.

En anden kvinde bag hende udstødte et skrig.

Karin vendte sig forskrækket om.

En mørkhåret kvinde med et strengt, mager ansigt gned sig over det højre øje med håndryggen.

Bussen kørte videre i ryk.

Den mørkhårede kvinde vendte sig til pigen med tørklædet: »Kan du ikke engang sige undskyld?«

Pigen trak på skuldrene. »Hvorfor skulle jeg det?«

»Du ramte mig i øjet! Med tørklædet.« Kvinden talte langsomt og overdrevent tydeligt. Hun havde en fremmed accent og hendes stemme lød skarp.

»Jeg lagde ikke mærke til noget,« sagde pigen.

»Ikke så meget som en undskyldning,« gentog kvinden. Det trak i senerne på hendes

tynde hals.

Pigen vendte sig mod sin ven. Han lagde armen om hende. De hviskede sammen.

Karin ventede, at passagererne nu ville begynde at udgyde sig over, hvor hensynsløse moderne unge er. Men den gamle dame med stedmoderblomsterne sagde: »Det var vist ikke så slemt.«

»Derfor kan man godt sige undskyld,« blev den mørkhårede kvinde ved.

Manden, som sad overfor hende, lod sin avis synke.

»Hvis De ikke er tilfreds med at være her, kan De rejse hjem, hvor De kom fra.«

Kvinden rystede på hovedet. Hendes mund fortrak sig, så man kunne se en guld tand.

»Ja, rejs De bare!« råbte nu en skinger stemme.

Karin kunne ikke se den, der talte. Hun stod bag en stor, bredskuldret mand.

»Dér sidder hun ned, mens folk her fra landet må stå op. Og brokke sig gør hun også!«

Pludselig blev alle de mennesker, som hidtil havde stået hver for sig – trykket sammen, maset mod hinanden, men dog hver for sig – til en samlet masse.

»Hvad vil hun overhovedet her?«

»Sikkert en sigøjner ...«

»... og tilmed fræk ...«

Alle bemærkningerne blev modtaget med bifald og lokkede flere og mere fjendtlige frem.

»Rolig!« råbte chaufføren i højtaleren.

Folk blev bare mere højrøstede.

Pigen med tørklædet begyndte at græde.

»Sådan mente jeg det ikke! Sådan mente jeg det virkelig ikke!«

Karin var ikke sikker på, om pigen talte til sin ven eller om hun talte til kvinden, der sad helt stiv med hænderne foldet i skødet. Hendes store knoer trådte tydeligere og tydeligere frem. Rynkerne i hendes kinder blev dybere og dybere.

»... der kræves en fast hånd, der kan sætte den slags mennesker på plads ...«

»... man ser jo, hvad det fører til – man kan ikke længere røre sig i sit eget land ...«

Sagde de virkelig det?

Det sagde de virkelig og mere til. Lige til!

»... det var ikke sket under Hitler ...«

Pigen med tørklædet hulkede. »Jeg kan ikke holde det ud!«

Hun masede hen mod udgangen. Man gav

plads for hende. Hendes ven fulgte rådvild efter. Ved næste stoppested stod de af.

Karin havde også mest lyst til at stå af. Hun var bange.

»Ro, eller jeg lader alle passagererne stige af!« råbte chaufføren i højtaleren.

»Næ, nu hører alting op! Holder han nu også med det fremmede rak ...«

»... og hun sidder bare og lader som om det hele ikke rager hende ...«

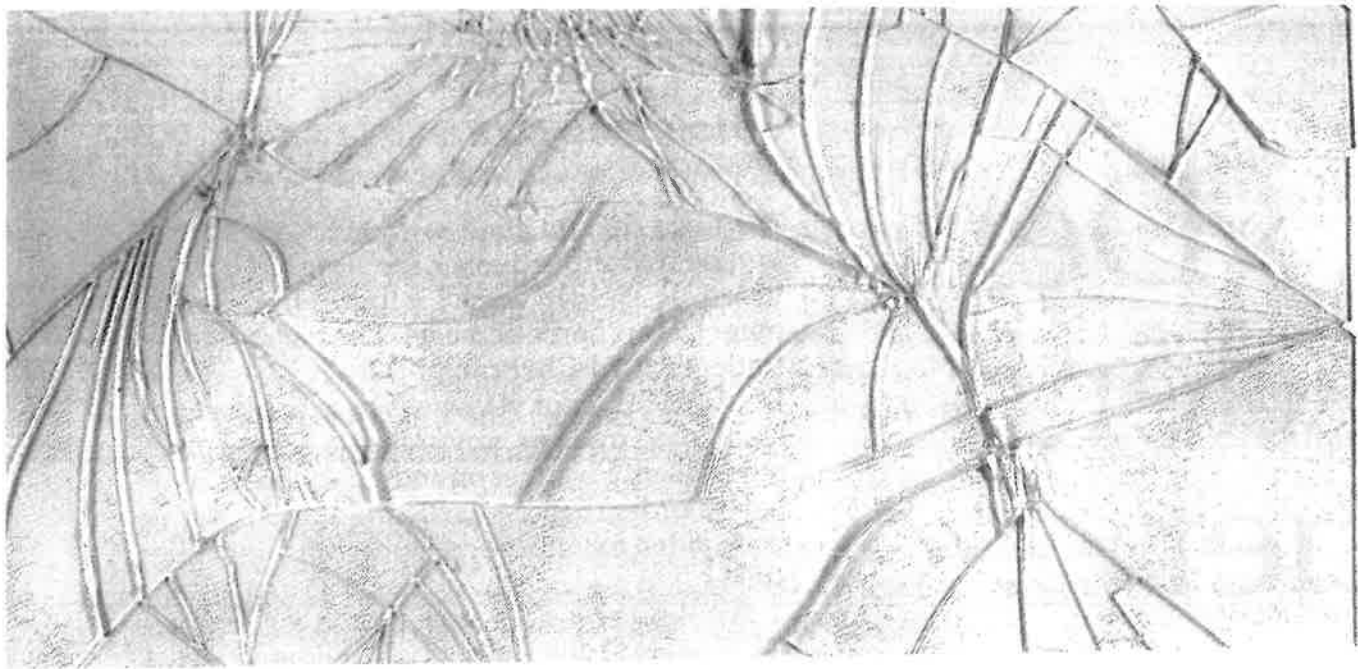
Karin så sig fortvivlet om. Det så ud, som om ansigterne kom nærmere og nærmere og flød over i hinanden. Et eneste kæmpeansigt med hundrede vrede øjne.

Hvorfor var der ingen der protesterede? tænkte Karin. Men det var jo trods alt kvinden selv, der var begyndt. Hvorfor skulle hun også lave sådan ballade?

Når bare der dog havde været en ...

Karin blev skubbet længere frem. Hun stod nu ved siden af kvinden, der sad og stirrede ud i luften med opspilede øjne. Hun blinkede og blinkede. Hun havde mørke dun på overlæben og kinderne. Karin vendte ryggen til. Hun ville ikke glo på hende.

»... men formere sig som kaniner ...«

»... som kvinde tør man ikke gå på gaden efter ti ...«

»... så kan man sige, hvad man vil. Den gang var alting helt anderledes ...«

Selv den gamle kone, der beskyttede sine stedmoderblomster så kærligt, havde et vredt udtryk i ansigtet.

Sådan måtte ansigterne have set ud i Krystalnatten. Sådan måtte stemmerne have lydt.

Karin trak vejret dybt.

»Hvad har kvinden i grunden gjort?« spurgte hun. »Hun har da ikke gjort noget!«

Karin kunne mærke, at nogen rørte sig bag hende. Hendes hjerte hamrede.

»Hold din kæft og lad være med at blande dig, forstået?«

Karin gjorde sig lille og masede sig hen til udgangen. Jeg skal alligevel af næste gang. Der er ingen kryds før. Kun tre sidegader.

Hun trykkede på klokken ved døren. Den røde lampe lyste.

Pludselig kunne hun ud af øjenkrogen se nogen nikke til hende henne fra den anden ende af bussen. Først så hun kun bevægelsen, derpå det hvidhårede hoved. Herren nikkede en gang til og smilede til hende næsten

uden at bevæge munden.

Vi var altså to, tænkte Karin.

Den mørkhårede kvinde stod også af sammen med Karin og drejede ned ad den sidegade, der førte til fabrikskvarteret. Hun gik med meget rank ryg, næsten stift, uden at værdige Karin et blik.

Bilerne kørte i en endeløs række hen ad hovedgaden. Karin stod længe på fortovet og vippede med den ene fod. Hun koncentrerede sig om den vippende fod. Det hjalp mod den slappe, trætte modløshed, som bredte sig over hende.

Det var jo slet ikke for hendes skyld, tænkte hun.

Det var for min egen.

Jeg skulle bare have taget mod til mig meget tidligere. Jeg skulle have sagt det meget før. Jeg ventede for længe.

Men alligevel!

Oversat af Birgitte Brix.